

Vljudno vabljeni na

**PREDSTAVITEV DESETIH NOMINIRANIH DEL
in
RAZGLASITEV NAGRAJENCA_KE DESETNICE 2024,**

ki bo

**v četrtek, 22. maja 2025 ob 17. uri
v dvorani Društva slovenskih pisateljev.**

Na dogodku bodo predstavljena nominirana dela:

Tina Arnuš Pupis: **Modrosti mačjega vojvode**

Tina Bilban: **Ive ni**

Goran Gluvić: **Poletna zmešnjava v Zaki**

Mateja Gomboc: **Vse živali družine Cmok**

Igor Karlovšek: **Ognjeni trije 5, Dom**

Manica Klenovšek Musil: **Arhitekta bova!**

Vinko Möderndorfer: **Jaz sem Gaj: o tem, kdo sem, kakšen sem. In podobno**

Lela B. Njatin: **Smer srca**

Maša Ogrizek: **Gospodična z monstero**

Andrej E. Skubic: **Lahko bi umrl na tem kavču z mano**

Nagrado desetnica, ki znaša 5.000 eur, bosta podelila predsednik Društva slovenskih pisateljev **Marij Čuk** in predsednik žirije za desetnico **Tomo Podstenšek**.

Dogodek povezuje **Ambrož Kvartič**, pogovor z nagrajencem_ko bo vodila **Dragica Haramija**.

Podelitev desetnice pripravlja Sekcija za otroško in mladinsko književnost pri Društvu slovenskih pisateljev.

Desetnica je nagrada za otroško in mladinsko književnost, ki jo podeljuje Društvo slovenskih pisateljev za uveljavljanje izvirnega otroškega in mladinskega leposlovja. Nagrada se podeljuje za obdobje zadnjih treh let. Tudi letos je izbor del pripravila **red. prof. dr. Dragica Haramija**, o nominiranih delih pa je odločala žirija v sestavi: **Ivo Frbežar, Petra Kolmančič, Tone Peršak, Tomo Podstenšek in Robert Titan Felix**.

UTEMELJITVE NOMINIRANIH DEL:

Tina Arnuš Pupis: *Modrosti mačjega vojvode*. Ilustriral Iztok Sitar. Maribor: Pivec, 2024.

Tina Arnuš Pupis je zgodbo položila v gobček mačka Leopolda, ki nam iz prvoosebne živalske perspektive razloži, kako je zasedel svoj vojvodski prestol in kaj se godi v hiši družine Kovač. Ob tem v pripoved na duhovit način vpleta različne življenjske modrosti, v njegovih pogledih in vedenju pa bodo skrbniki mačk najbrž prepoznali marsikatero potezo lastnega hišnega ljubljénčka.

Sprva lahko zastavljena zgodba postopoma dobi resnejše tone, saj knjiga na občutljiv in ganljiv način odpira pomembno temo soočanja z demenco starejših družinskih članov. Omeniti velja še slogovno prepoznavne ilustracije Iztoka Sitarja, ki na izbranih mestih učinkovito podprejo vsebino.

Tina Bilban: *Ive ni*. Ilustriral Igor Šinkovec. Dob: Miš založba, 2024.

Knjiga kot prikaz po eni strani simpatične in srečne družine s tremi otroki z nekaj zapleti, pri čemer zlasti mlajša dva (Taras in Vid) delujeta izrazito simpatično, po drugi strani pa simpatično, četudi že skoraj nekoliko manj verjetno, deluje to, kot nekakšen žanrski dodatek, da družina gosti tudi očetovega sodelavca, Škota Johna, obremenjenega z nekaterimi popularnimi sodbami o Škotih. Vse to je tudi razlog za relativno dolgo »ekspozicijo«, če lahko uporabim znan dramaturški pojem, tako da se »zaplet« (izginotje Tarasove in Vidove starejše sestre, najstnice Ive, ravno dovolj svojeglave), zgodi relativno pozno, tako da v neke vrste druge delu zgodba začne prevešati v svojevrstno detektivko. Vsekakor pa zgodba Tine Bilban z dovolj večje izpisane karakterizacije oseb, dinamiko dogajanja in žanrskimi ocvirki vred deluje zanimivo in, kot si predstavljam, privlačno za mlade bralce, ki so tako ali tako, predpostavljam, še vedno nagnjeni k bolj žanrski književnosti. Zapleti in težave delujejo verjetno in ne grejo čez mejo znosnega za starše, tako da jih je moč razumeti kot nekakšen obvezni program sobivanja v družini, kot literarna snov zanimiv tudi za mlade bralce.

Goran Gluvić: *Poletna zmešnjava v Zaki*. Brežice: Primus, 2024.

Poletna zmešnjava v Zaki mlade bralke in bralce nagovarja z napetim počitniškim dogajanjem, ki ima številne komične in nadrealne razsežnosti. V realnem prostoru in času počitniškega kampa v bližini idiličnega slovenskega mesta ob jezeru je portal, ki protagonistom omogoča fantastično avanturistično potovanje skozi čas. Med junaki je tudi Zdravc, fant z detektivsko

žilico, ki se je pojavil že v avtorjevi povesti Detektiv Zdravc iz leta 2004, ki je bila nominirana za desetnico.

Napeta pustolovščina, v kateri sodeluje pisana družina več generacij in v kateri ne manjka vznemirljivih aluzij na polpreteklo in sedanje družbeno-politično dogajanje ter presenetljivih in nepričakovanih obratov, je podana skozi sočen jezik, poln humorja in iskrivih dialogov. Fantazijski del s časovnimi preskoki ter potovanjem v preteklost in prihodnost je izpeljan zelo domiselno. Avtor tematizira družinske odnose, prijateljstvo, mladostniško zaljubljenost, pa tudi turizem, naravo in ekološko problematiko. Prav tako na nevsiljiv način vpelje zanimiva dejstva o telesnovzgojni kulturi sokolstva in sokolski dediščini. Knjiga spodbuja razmislek o pristnih medosebnih odnosov ter o našem odnosu do preteklosti ter do družbe in okolja.

Mateja Gomboc: *Vse živali družine Cmok*. Ilustrirala Marta Bartolj. Dob: Miš založba, 2024.

V desetih dinamično napisanih poglavjih spremljamo deklico Pijo, kako se na vse možne načine trudi prepričati starše, da bi posvojili kakšno žival ali obdržali tiste, ki se po naključju znajdejo pri njih. V nekaterih primerih ji to tudi uspe in življenje že tako velike družine postaja zaradi tega zmeraj bolj pestro, njihovo stanovanje pa zmeraj bolj tesno ...

Knjiga, ki bo najbolj nagovorila mlajše osnovnošolce, prepriča z razgibano pripovedjo, tekočim slogom, situacijsko komiko, predvsem pa s toplino in optimizmom, s katerim se mala junakinja loteva reševanja zapletov.

Igor Karlovšek: *Ognjeni trije 5, Dom*. Ilustracije Milanka Fabjančič. Dob: Miš založba, 2024.

Roman Ognjeni trije 5, Dom je zadnji roman iz serije, postavljene v čas priseljevanja Slovanov v podalpski prostor. V ospredju je družina vojaškega vodje in njegovi otroci, ki so kot politična menjalna menica vedno v različnih nevarnostih, tudi ugrabljeni, in v vsakem posameznem romanu spremljamo reševanje otrok iz aktualne zagate. Pripoved je postavljena v dobro izrisan zgodovinski prostor, vendar pa je bolj v ospredju človeška dimenzija, saj je plemenski vodja med prizadevanji za reševanje otrok vedno v notranjem razkoraku med svojo odgovornostjo do skupnosti in ljubeznijo do lastnih otrok.

Manica Klenovšek Musil: *Arhitektka bova!* Ilustracije Manica K. Musil. Maribor: Pivec, 2023.

Avtorska tekstilna slikanica je odličen primer multimodalnosti. Vsak dvojni list vsebuje ilustracijo, na katero sta postavljeni dve vrsti besedila, ki se ločita tudi po tipografiji: literarno besedilo je zapisano z ročno pisavo, informativno posnema tipkopis. Osnovna zgodba je zelo preprosta: otroka Peter in Ana s kamenčki zidata mesto: postavita hiše, nebotičnike, kolesarsko stezo, šolo in vrtec, mestni trg, park, reko in vetrno elektrarno, saj potrebujeta energijo, da bosta lahko zvečer prižgala luč in brala knjige. Na nekaterih ilustracijah se pojavlja informativno besedilo v obliki kviza, ki je sestavljeno iz vprašanja in štirih odgovorov, med njimi je četrti pravilen in pojasnjuje pojme iz arhitekture (arhitekt, urbanist) in urbanega okolja (kolesarska steza, trg, zakaj potrebujemo šole, vrtce in vetrne elektrarne).

Vinko Möderndorfer: *Jaz sem Gaj: o tem, kdo sem, kakšen sem. In podobno*. Ilustriral Roman Ražman. Maribor: Pivec, 2024.

Knjiga Vinka Möderndorferja obravnava, ne edina med že izbranimi petindvajsetimi deli, o katerih je presojala žirija, problematiko iskanja mesta v svetu številnih izbir in tako tudi vprašanje lastne spolne orientacije in soočenja z dejstvom, da je »drugače« kot večina orientiran oče, kar povzroča nelagodje in posebne vrste obremenjenost tudi v družini oziroma tegoben odnos med očetom in materjo. Gaj se tako sooča s številnimi vprašanji, tudi o sebi in lastni prihodnosti, o iskanju svojega mesta in odnosov s svojimi vrstniki in spoznava, da življenje ni igra, temveč se prej ko slej izkaže kot zapleteni splet odnosov, na katere vplivajo številni dejavniki. Glede na predhodni izbor knjig je mogoče sklepati, da je tema tačas na nek način v fokusu književnosti za mlade (delo V. Möderndorferja ni edino, ki se loteva te problematike), a

odlika te knjige je po mojem mnenju v širini pogleda in v spretnosti avtorja, da opiše zadrege svojega glavnega junaka, ki mora ponotranjiti položaj v lastni družini in tudi v širšem okolju, zelo prepričljivo in kot povsem verjeten, predvsem pa tudi kot uspešno razrešene, ne da bi to delovalo težno in idejno korektno glede na čas, v katerem živimo.

Lela B. Njatin: *Smer srca*. Ilustrirala Tina Dobrajc. Ljubljana: KUD Sodobnost International, 2022.

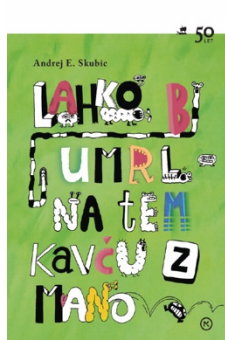
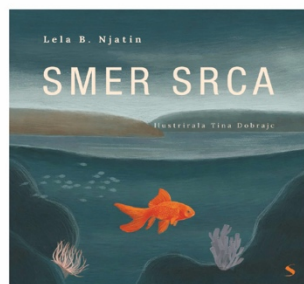
Smer srca je pripoved o ribici iz akvarija, ki bi rada spoznala morje, pripoved o iskanju svojega (resničnega) prostora v svetu, napisana po strukturi klasičnih razvojnih pripovedi, po katerih je vstop v svobodo najprej nevarnost, preko srečanj z drugimi liki (pomočniki na poti) pa se sklene v začetek, z vrnitvijo nazaj domov, ki pa ni prvi dom, ampak pravi dom, v katerem ribica ohrani najdeno individualnost, vendar v okviru svojih realnih možnosti. Ob odličnih ilustracijah imajo posebno vrednost tudi vložne zgodbe, predvsem pa metafora »morja src«, podoba naše skupnostne določenosti, ki našo svobodo ne omejuje, ampak šele omogoča.

Maša Ogrizek: *Gospodična z monstero*. Ilustrirala Eva Mlinar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2024.

V romanu *Gospodična z monstero* avtorica Maša Ogrizek skozi tematiziranje osamljenosti in prijateljstva poudarja vrednote skupnosti in medsebojnega sodelovanja. Glavni liki so samosvoji posamezniki in posameznice, ki jih pisateljica predstavi izjemno plastično in slikovito. Pripoved skozi dogajanje, ki je atraktivno in dinamično, razpira številna aktualna družbena vprašanja, npr. problematiko stigmatizacije zaradi brezposelnosti, osamljenost, žalovanje ob izgubi bližnjih, vpliv kariere na dinamiko družinskih vezi in odnosov, vprašanje spolne identitete in sprejemanja ... Avtorici uspe ta vprašanja podati na nevsiljiv način, ne da bi zapadla v nepotrebno didaktičnost, kar je posebna odlika tega dela. V slogovnem smislu je besedilo izpiljeno, izstopa liričnost, ki gre z roko v roki z dovršenimi ilustracijami Eve Mlinar. Prav subtilna poetičnost dogajanju doda poseben čustveni naboj in predstavlja glavno noto celotnega dela. Omeniti velja tudi dogajalne prostore, še posebej hišo glavne junakinje, ki je kot nekakšen čarobni portal v drug(ačen) način življenja in bivanja, takšen, ki ga vse bolj izgubljam, a se nam še kdaj pa kdaj pokaže, morda skozi vonj jasminovega čaja, morda skozi zven gramofonske plošče s poskočnim swingom ali počasnim bluzom, morda skozi okus čokoladne torte ali vaniljevih piškotov.

Andrej E. Skubic: *Lahko bi umrl na tem kavču z mano*. Računalniške risbe Andrej E. Skubic, Jaša Skubic, Klara S. Ermenc. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2024.

Socialno-psihološki realistični roman je neke vrste nadaljevanje serije osmih povesti Trio Golaznikus, saj sta v romanu ohranjena isti književni prostor (urbano okolje, šola) in prepoznavni literarni liki, trio Liam, Lina in Tomaž, med pomembne like romana pa sodi še Julija, s katero je povezan naslov literarnega dela. Časovni preskok od povesti (kjer hodijo literarni liki na razredno stopnjo) v roman, v njem so učenci devetega razreda, se kaže tudi na nivoju morfoloških značilnosti literarnega dela (poglobljena karakterizacija literarnih likov, sodobna tema in motivi) ter v izbiri jezikovnih sredstev (stilno zaznamovanje besede, uporaba formata SMS sporočil). Literarni liki so postavljeni pred družbene in osebne izzive, ki se zdijo mladostnikom skoraj nepremostljivi (bolezen, ločitev staršev), hkrati pa se že zavedajo kompleksnosti trenutka, ker je konec osnovnošolskega izobraževanja hkrati konec neke skupne poti in morda začetek ljubezni.

Podelitev nagrade desetnica podpirata:

Mestna občina
Ljubljana